

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

10 אוקטובר 2019

תלהמ"מ 49688-02-19 פ. ואח' נ' פ.

בעניין נ. הורי

לפני כבוד השופט ארז שני

המבקשת: ל. פ.

נגד

המשיב: נ. ב. פ.

נוכחים:

המבקשת וב"כ – עו"ד יפעת שרון-הדס

המשיב וב"כ – עו"ד צבי זף

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962](#)

מיני-רציו:

* תיק זה עניינו בקטינה כבת 14 וחצי, המסרבת לקיים קשר עם אמה. לפני מספר ימים ביקשה האם בלית ברירה כי לא ייעשה דבר שמא כדברי האפוטרופא לדין, תתרחק הקטינה בעצמה; ביהמ"ש מבהיר כי ניכור הורי או מתן רוח גבית לכך נתפס כהתעללות בקטין, כמעשה הסותר את טובת הקטין והוא עניין שכלעצמו בלתי חוקי. עם אי חוקיות ביהמ"ש אינו יכול להשלים. רצונו של התובע לחוד וחובתו של ביהמ"ש לאכוף את הדין לחוד.

* משפחה – הסדרי ראייה – ניכור הורי

* משפחה – הסדרי ראייה – כפיית טיפול

* בתי-משפט – הוצאות משפט – שיקול דעת בית המשפט

תיק זה עניינו בקטינה כבת 14 וחצי, המסרבת לקיים קשר עם אמה. התיק הועבר לטיפול השופט ארז שני המשמש כמעין "שופט תורן" בביהמ"ש בת"א בענייני ניכור הורי. במסגרת דיונים קודמים ומחוו"ד מומחית שמינה ביהמ"ש ההתרשמות הייתה כי נוצר שילוב של רצון הנקם והזעם של האב כלפי האם עם מתן רוח גבית לקטינה, המבצעת כבר בפועל את הניכור בעצמו ומסרבת להגיע לטיפול. לפני מספר ימים מסרה המומחית הודעה נוספת לביהמ"ש בעקבותיה ביקשה האם בלית ברירה כי לא ייעשה דבר שמא כדברי האפוטרופא לדין, תתרחק הקטינה בעצמה.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

מניסיונו של ביהמ"ש, הנחת קטין "לראות את האור" בעצמו היא חסרת סיכוי דרך כלל. כל שעושה הזמן החולף הוא קיבוע תחושת הקטין כי הוא "ניצח" ולעיתים מקבל בוגר שאינו מסוגל להבין כי קיימת מגבלה לכוחו. יחד עם זאת, האם היא האפטרופא ותביעתה בידה.

אלא שהדרך בה מנהלת האם את תביעתה אינה יכולה לגרום לביהמ"ש "לעצום עיניים" נוכח אי החוקיות שבהתנהלות האב, שהוא האחראי הבלעדי על הקטינה, הוא האחראי הבלעדי על התנהגותה, הוא זה אשר צריך לגרום לקטינה להיות בקשר עם אמה ולא להחליף חובתו זו ברצונו לומר: "רק האם אשמה, שהאם תפתור את הבעיה" ובמסע הנקם שהוא עורך נגדה.

מדברי המומחית ברור כי האב הביע זלזול במומחית ובביהמ"ש. אין מדובר בעידנא דריתחא כטענת בא כוחו, אלא מדובר ב"הליכת אימים", התרסה והתעקשות. עוד הודיע האב למומחית כי אין הוא מתכוון לאלץ את הקטינה להמשיך ולהשתתף בטיפול או במפגשים.

למעשה, אירעה התופעה אשר מוכרת בעולם הניכור ההורי – קרי, כל עוד לא מתקרב הורה מנכר לנקודה בה הוא רואה שהניכור ההורי עלול להיפסק, משים הוא עצמו כמשתף פעולה; אלא שכאשר נוצר הצורך לעשות מעשה של ממש ולו על דרך הפסקת הניכור ההורי, עושה הלחץ את שלו וההורה המנכר עובר לשלב התוקפנות.

ביהמ"ש שב ומזכיר את שאמר בעבר – ניכור הורי או מתן רוח גבית לכך נתפס כהתעללות בקטין, כמעשה הסותר את טובת הקטין והוא עניין שכשלעצמו בלתי חוקי. עם אי חוקיות ביהמ"ש אינו יכול להשלים בין אם רוצה בכך תובע ובין אם לאו. רצונו של התובע לחוד וחובתו של ביהמ"ש לאכוף את הדין לחוד.

לפיכך, למשך 90 הימים הקרובים למעט אותה פגישה אשר נקבעה אצל המומחית ואותה ביהמ"ש מחייב את האב לקיים יחד עם הקטינה, שאם לא כן יישא בהוצאות לטובת האם בסך 7,000 ₪ – אין ביהמ"ש מחייב קיומם של מפגשים בין הקטינה לבין האב.

האב יישא בהוצאות בשל התנהלותו עד כה, בסך 40,000 ₪, אלא אם כן ייווצר קשר של ממש בין הקטינה לבין האם תוך אותם 90 הימים ואז יעמוד החיוב על סך 10,000 ₪ בלבד.

אין בכל האמור לעיל כדי להפריע לאם, בחלוף 90 הימים, לבקש מהמותב המטפל חידושו ההליך. יצוין כי במסגרת ההכרעה מסביר השופט ארז שני מדוע מה שמכונה "הנוהל התל אביבי" לטיפול בניכור הורי כמעט ואינו ראוי לשם "נוהל".

החלטה

תיק זה התברר בפניי במספר דיונים ועניינו בקטינה כבת 14 וחצי, המסרבת לקיים קשר עם אמה.

דומני, כי אגב בירור הסוגיה והתיק בא בפניי לדעתי זו הפעם החמישית, "הציפו" לפחות 2 מאפיינים קשים של התופעה אותה אנו מכנים ניכור הורי:

- ראשית, סרבנות עזה של קטין לקשר עם ההורה אגב תחושת "כל יכולת" ואי הבנת מגבלת הכוח מצד הקטינה.

- שנית, "מס השפתיים" אשר מוכן הורה מנכר לשלם, כאילו הוא שותף אמיתי לתהליך של חידוש הקשר בבחינת מסר כפול לקטינה היודעת היטב כי אביה עומד מאחוריה.

הגיעו דברים ידי כך שהמומחית אותה מיינתי, דוקטור ענבל קיברסון בר-און (להלן: "המומחית") תיארה ביום 11.08.2019 כי הקטינה מסרבת ללכת לטיפול, כי ניסיונות האב לשכנע את הקטינה אינם צולחים, כי האב מתקשה לסלוח לאם על הגשת תביעות ודורש כי האם תתנצל בפני הבת על התנהגותה וכי הוא עוסק בנקמה.

למעשה, כך אף כותבת המומחית ביום 27.02.2019, מתנהל האב תוך תחושות נקמה, זעם ועוינות המועברים לכל ילדי הצדדים אף לקטינה, הוא מזדהה עם הבת, מטיל את הנטל כולו על כתפי האם וכך נוצר שילוב של רצון הנקם והזעם של האב כלפי האם עם מתן רוח גבית לקטינה, המבצעת כבר בפועל את הניכור בעצמו.

אמרנו כבר בעבר כי מתן "ברכת דרך" לניכור הורי גם כאשר הקטין כבר מבצע אותו בעצמו אינו רק מנוגד לטובת קטין, אלא הוא כשלעצמו מעשה בלתי חוקי.

במילים אחרות, יצירת מצב בו שום גורם טיפולי לא יוכל לעבוד נוכח רצונה המבוצר של הקטינה שלא לפגוש את האם – מעשה אשר משרת למעשה אף את רצונותיו של האב, הוא למעשה התנהלות שאינה כדין.

והנה, ביום 06.10.2019 מסרה המומחית הודעה נוספת לבית המשפט בעקבותיה ביקשה האם בליט ברירה כי לא ייעשה דבר שמא כדברי האפוטרופא לדין, תתרצה הקטינה בעצמה.

אומר ולא אבוש – ניסיוני הוא שהנחת קטין "לראות את האור" בעצמו היא חסרת סיכוי דרך כלל. כל שעושה הזמן החולף הוא קיבוע תחושת הקטין כי הוא "ניצח" ולעיתים מקבל בוגר שאינו מסוגל להבין כי קיימת מגבלה לכוחו. יחד עם זאת, האם היא האפוטרופא ותביעתה בידה.

אלא שהדרך בה מנהלת האם את תביעתה אינה יכולה לגרום לבית המשפט "לעצום עיניים" נוכח אי החוקיות שבהתנהלות האב, שהוא האחראי הבלעדי על הקטינה, הוא האחראי הבלעדי על התנהגותה, הוא זה אשר צריך לגרום לקטינה להיות בקשר עם אמה ולא להחליף חובתו זו ברצונו לומר: "רק האם אשמה, שהאם תפתור את הבעיה" ובמסע הנקם שהוא עורך נגדה.

כותבת המומחית, מסעיף 2 לחוות דעתה מיום 06.10.2019, כי המפגש התנהל תחת השפעה קשה ומשפילה של האב כלפי האם וכלפי המומחית.

מסביר לי בא כוח האב כי מדובר בעידנא דריתחא.

אלא שעידנא דריתחא אינה תירוץ לראות במומחית המלצה או נושא לשיסוי. ההתייצבות אצל המומחית ושיתוף הפעולה עמה אף חובה להתנהל בכבוד אינם בגדר המלצה אלא חובה והן חלק מן ההליך המשפטי.

אלא שמדברי המומחית ברור כי האב הביע זלזול לא רק בה, אלא אף בבית המשפט ואמר, כפי שמשום מה אומרת גם הבת, שלא המומחית ולא בית המשפט ייאלצו לעשות דבר מה. עם גישה שכזו אין בית המשפט יכול להשלים.

אומרת המומחית כי כל ניסיון מצדה להסביר לאב מה חלקו במה שקורה עובר התמרה של גיחוך והשחרה שלא עומד מולו והדברים הגיעו אף כלפי בית המשפט, המטפל הקודם, תיאור האם כ"דמונית", רעה ובעלת כוונות זדון ומי שניסה כפי שמספרת המומחית לשקף לאב ראייה רחבה יותר, זכה לתוקפנות, הרמת קול, תנחות גוף מאיימות, המעטת ערך, תוקפנות מילולית והשפלה.

אין מדובר בעידנא דריתחא, אלא מדובר ב"הליכת אימים", התרסה והתעקשות.

והנה, כותבת המומחית: "גם הבת מגלה דפוס דומה בהתנהגות מזלזלת כלפי סמכות, בתוקפנות מילולית ובראייה חד מימדית של המציאות".

עוד הודיע האב למומחית כי אין הוא מתכוון לאלץ את הקטינה להמשיך ולהשתתף בטיפול או במפגשים.

למעשה, אירעה התופעה אשר מוכרת בעולם הניכור ההורי – קרי, כל עוד לא מתקרב הורה מנכר לנקודה בה הוא רואה שהניכור ההורי עלול להיפסק, משים הוא עצמו כמשתף פעולה.

אלא שכאשר נוצר הצורך לעשות מעשה של ממש ולו על דרך הפסקת הניכור ההורי, עושה הלחץ את שלו וההורה המנכר עובר לשלב התוקפנות.

אחזור ואזכיר את שאמרתי בעבר – ניכור הורי או מתן רוח גבית לכך נתפס כהתעללות בקטין, כמעשה הסותר את טובת הקטין והוא עניין שכשלעצמו בלתי חוקי.

עם אי חוקיות בית המשפט אינו יכול להשלים בין אם רוצה בכך תובע ובין אם לאו. רצונו של התובע לחוד וחובתו של בית המשפט לאכוף את הדין לחוד.

זה לא מכבר הוגשה עתירה לבג"צ אשר נדחתה על הסף, אשר ביקשה להפסיק גם את ה"מודל התל אביבי" לטיפול בניכור הורי למען השוויון בין כל ילדי ישראל. אומר ואסביר כי מה שמכונה "הנוהל התל אביבי" כמעט ואינו ראוי לשם "נוהל".

טיפול בניכור הורי נכלל במקצועיותו של שופט המשפחה באשר הוא.
טיפול במהירות הוא חובתו של שופט, כנובע מפסיקת בית המשפט העליון ומחוק [הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות](#) וכאשר קובע סגן נשיא כפי שנעשה בתל אביב – יפו (כבוד השופטת מירה דהן) כי שופטי המחוז יטפלו בסוגיות כגון דא תוך 14 ימים ופחות, אין מדובר בנוהל אלא בחזרה על הדין.

ערנותו של סגן נשיא והעומס המוטל על שופטיו כך שסעדי ביניים כמוהם כסעדים דחופים אחרים יוטלו על שופט תורן אגב הותרת התיק כולו אצל המותב המטפל, גם היא אינה ראויה לכינוי "נוהל" והעובדה שפלוני, במקרה הזה אני, התנדב ליטול את הקטין כמן תורן קבוע בסוגיה הספציפית, גם היא אינה חריגה מן הנוהל "שופט אחד למשפחה אחת" או ראויה להיקרא בשם "נוהל".

אלא שהעובדה כי עניינם של הצדדים מתברר בפניי אגב מה שכונה ה"נוהל" אינה הפטר עבורי מלאכות את הוראות הדין.

במילים אחרות, גם שופט אשר משמש כמעין "תורן", אינו מופטר מיישום הדין הישראלי.

העולה מן המקובץ הוא שאכן, למשך 90 הימים הקרובים למעט אותה פגישה אשר נקבעה אצל המומחית ואותה אני מחייב את האב לקיים יחד עם הקטינה, שאם לא כן יישא בהוצאות לטובת האם בסך 7,000 ₪ - אין אני מחייב קיומם של מפגשים בין הקטינה לבין האב.

האב יישא בהוצאות בשל התנהלותו עד כה, בסך 40,000 ₪, אלא אם כן ייווצר קשר של ממש בין הקטינה לבין האם תוך אותם 90 הימים ואז יעמוד החיוב על סך 10,000 ₪ בלבד.

אין בכל האמור לעיל כדי להפריע לאם, בחלוף 90 הימים, לבקש מהמותב המטפל חידושו ההליך.

אני מתיר פרסום החלטתי זו, ללא פרט מזהה כלשהו אודות הצדדים.

התיק יושב חזרה לטיפול לטובת ארבל-אסל.

<36>

ניתנה והודעה היום י"א תשרי תש"פ, 10/10/2019 במעמד הנוכחים.

ארז שני, שופט

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

ארז שני 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה